

Marijan Ivan Čagalj

U ZNAKU SRCA

Svećenički međunarodni kongres u Paray-le-Monialu i Parizu od 13. do 19. rujna 1974.

Marijanska svećenička liga u Rimu, kojoj je pročelnik mons. Luigi Novarese, priredila je prošle godine od 13. do 19. rujna prvi svećenički kongres, u Francuskoj, u Paray-le-Monialu i u Parizu.

Kardinal J. J. Wright, pročelnik Kongregacije za kler, predsjedao je ovom kongresu, koji je za predmet svoga rada imao temu: *Štovanje srca Isusova u životu svećenika i u pastoralnim potrebama našega vremena.*

Organizator je s razlogom izabrao za mjesto održavanja svoga prvog kongresa baš taj stari francuski gradić što se s pravom ponosi lijepom svojom bazilikom — zidanom u čistom slogu klasične francuske romanike, koja je ujedno i najpotpuniji uzorak clunyevske sakralne arhitekture. Bazilika u Paray-le-Monialu, prozvana čudom burgundskog graditeljstva, jedna je od nekoliko njih iz znamenitog niza duž stoljetnih hodočasničkih putova u španjolsko hodočasničko stjecište — Santiago de Compostela, na grob apostola Jakova.

I ova bazilika, tek u novijim vjekovima posvećena Srcu Isusovu, potječe iz 11. i 12. stoljeća, iz davnih vremena, kad je živa vjera zidala svetišta, ne samo kao kamene monumente — na divljenje ljudskom pogledu, nego kao uistinu posvećene prostore u kojima se i kamen, i svjetlost, i glazba korala, i živi čovjek čudesno upriličuju božanskoj harmoniji.

Ovo je, naravno, usputna primjedba, jer je glavni motiv održavanja kongresa u Paray-le-Monialu bio drukčije naravi. Objasnio ga je najizravnije msgr. Le Bourgeois, biskup Autuna, otvarajući kongres kao biskup-domaćin:

»Čast mi je i radost primiti vas u svojstvu biskupa Paray-le-Moniala. Biskupija Autun, koja uključuje tri biskupije, prostorno odgovara oblasti Saône i Loire, u srcu Bourgogne. Broji oko 600.000 stanovnika. Njezina je duhovna povijest bogata i teče od prve evangelizacije Galâ. Nekoliko stoljeća kasnije osniva se, nedaleko odavde, opatija Cluny, čiji ugled bijaše značajan. U modernim vremenima Taizé konstituira važno središte susreta i molitve. Ali zasigurno srce je dijeceze Paray-le-Monial, i baš stoga ste se okupili u ovom mjestu, gdje je, ima tome 300 godina, Isus htio učiniti od jedne skromne redovnice od pohođenja — pouzdanicu svoga Srca.

Došli ste iz brojnih zemalja u društvu najodgovornijih prvaka Crkve — biskupa, pa čak i više kardinala, koje posebno pozdravljam, a to činim u svoje vlastito ime, pa također i u ime biskupa Francuske. Nezgodna je koincidencija uzrok da su, baš ovih dana, svi biskupi Francuske u Parizu na plenarnom Saboru. Ja sam ostao jutros da bih vas primio, ali trebat će da se večeras pridružim svojoj braći biskupima. U srijedu ćete susresti kardinala Martyja u Parizu...«

Zatim je biskup Autuna posebno naglasio da je od svega u tom času najvažnije to što mu je dužnost da kongresistima prenese poruku pisma što ga je primio od tajnika Vatikanske države, kardinala Villoa, datirano u Vatikanu dana 2. kolovoza 1974.

U pismu, koje je upućeno u ime Pape Pavla VI., kaže se:

»Monsinjore,

Njegova Svetost je saznala da će se u Paray-le-Monialu uskoro sastati kongres brojnih svećenika, koji će doći s više kontinenata. Prilikom Svete godine i pokraj Svetišta gdje, evo pred trista godina, sestra Marguerite Marie Alacoque bijaše utvrđena u svojoj ljubavi, razgorenoj od Svetog Srca Isusova, oni se žele okoristiti izvorištem koje je potrebno njihovu svećeništvu.

Kako da Sveti Otac ostane neosjetljiv na tu želju prema duhovnom napredovanju kod onih koji se u prvom redu moraju neprestano obnavljati u istini i u svetosti te njihov okus davati svijetu? On Vam također povjerava brigu da im u tom pogledu izrazite njegov poticaj, tako da bi živjeli ove dane u žarkoj i smirenoj molitvi, slušajući Pastire koji će dijeliti svoju meditaciju, da bi bili poneseni duhom stvarnog bratstva i dubokom željom Crkve prema smjernicama II. vatikanskog koncilâ...«

Daljnji sadržaj kardinalova pisma predstavlja sažet oris svećeničkog lika i profila u današnjem vremenu. Današnji svećenik je svećenik Novoga zavjeta. Kao takav valja da je aktivan svjedok Kristove ljubavi. Glavna mu je zadaća da dosegne i živi svoj identitet Dobroga Pastira, koji poznaje svaku od svojih ovaca i budan bdije nad njihovom sudbinom.

Ovdje se postavlja i ključno pitanje: »Kako će današnji svećenik uvjerljivo vršiti službu svoga Učitelja a da ne potvrđuje sebe samoga, svima i svakome od ljudi što ih Providnost stavlja na njegov put ili koje mu Crkva povjerava, tu pažljivu i plemenitu ljubav koja ne obeshrabruje nikada nikoga?«

Prema činjenici velikog broja odcijepljenih od Crkve, kardinal-tajnik upućuje današnjeg svećenika na napor oko toga da se preko njega ukaže istinsko Kristovo lice i — koliko je moguće — da se sruši zid odijeljenosti.

»Da, u središtu sveg crkvenog pastorala Kristovo je Srce, koje mora naći svoj prvi odsjaj u srcu svećenika...«

... Činjenica posvećenosti živih sila vlastitog srca Kristu, u daru čitava sebe, čemu celibat čuva najizražajniji oblik, mnogo pomaže u nošenju tog svje- dočjenja.«

Nadalje se u pismu ukazuje i na stvarnu otežanost vršenja svećeničke službe u današnjim okolnostima života, u usporedbi s minulim vremenima.

»Jučer su, možda, svećenici manje čutili paradoks svoga apostolskog po- slanja. Danas znatan broj njih u stanovitoj mjeri poznaje Kristovo svlačenje do gola, no neki nemaju snage da bi izdržali, oni posrću u svojoj vjernosti ce- libatu, pa čak i u svojoj vjeri.

Oni trpe videći da je Bog vrlo često isključen iz života ljudi, makar su oni svoj život potpuno založili na objavljivanje njegove poruke. Susreću pro- tivljenje i neuspjeha. Svjesni su svoje vlastite neznatnosti. Zaista obavljaju službu oslanjajući se jedino na milost svoga svećeništva...

... Probodeno Srce Kristovo postaje arhetip njihova vlastita duhovnog lika...«

Očito je, dakle, da autoritarnost poruke iz Vatikana nadjačava njezina otvorenost i skrb oko svećeničkog poslanja i sudbine danas.

Može se reći da papinsko pismo nije imalo zadatak da dade tek početni i formalni impuls kongresu, nego da i nadilazeći priliku tog svećeničkog ho- dočašća u tu burgundsku oazu mira, smjera u sve prostore i sredine svijeta, gdje god se svećenička sudbina probija kroz tegobne spletove životnih speci- fičnosti.

Valja također napomenuti da je uvod u rad kongresa biskup-domaćin do- punio svojim dopadljivim jednostavnim ekspezeom o *Nužnosti upriličenja pa- storala znaku Srca Isusova*. Bilo je to kraće tumačenje Gospodnjega zova: »Učite se od mene jer sam blaga i ponizna srca.«

Jedna od njegovih misli-zaključnica bila je i ova: »Svećenik ponizan u sredstvima svoga apostolata u biti je onaj koji se unije domišljati, stvarati novo, ali također i primati sud Crkve.«

Kako se na kongresu radilo

Kongres je započeo radom u Paray-le-Moniažu u subotu 14. rujna, u 8 sati i trideset minuta. Odvijao se ovdje u nedjelju, ponedjeljak i utorak do podneva, nakon čega su sudionici otputovali u Pariz, gdje je u četvrtak, 19. kolovoza, bila i njegova završnica.

Kongresni dan sastojao se od dopodnevnog plenarnog prisustvovanja glav- nim predavanjima, te od popodnevnog rada u par jezičnih grupa (francuskoj, njemačkoj, engleskoj, španjolskoj i talijanskoj), s konačnim zajedničkim referi- ranjem o grupnom raspravljanju, u kongresnoj dvorani.

Važno mjesto u kongresnom danu nedvojbeno je zauzimala bazilika Srca Isusova. U njoj se svakodnevno odvijala prigodna liturgija sa svećanom kon- celebracijom.

Ako mi se dopusti da govorim o osobnom doživljavanju, moram reći da je liturgijska služba u zvonkim kamenim lađama, pod lucima i kamenim prstenjem romaničkog svodovlja, pod skladom stupovlja i arkada, u sveopćem ugođaju drevnog ziđa, a uz prigodnu pratnju duboko ljudske orguljske glazbe, djelovala snažno.

U Parizu pak vladala je ne samo atmosfera završetka, već su sablasnost superveegrada te sjaj novoizgrađenog hotela *Sofitela* — kategorije triju

zvijezda — zasigurno umanjili moć koncentracije, pogotovo u usporedbi s meditativnim mirom Paray-le-Moniala.

Ipak, prilagodljiva biljka ljudskog bića, kad to hoće, pronađe sebe i slobodnu stazu za svoju misao posvud, pa i tik suludo prometnog pojasa divovske auto-ceste oko Pariza, zvane Boulevard Péripherique, pokraj kojeg stremlje k nebu i hotel našeg kongresa.

Ideje odrednice

Materijali glavnih predavanja nisu bili dostupni kongresistima u ciklostiliranu tekstovnom obliku, kao što je bio slučaj s homilijama svakodnevne koncelebracije. Stoga o predavanjima možemo govoriti samo na osnovi bilježaka, po sjećanju i po osobnom doimanju pojedinih sudionika.

No kako je organizator najavio tiskanje svih kongresnih materijala u obliku dostupnu crkvenoj javnosti, najbolje će, možda, biti da se pričekaju taj čas pa kad budemo imali taj dokument u rukama, da izvršimo širi analitički prikaz svega.

U najopćenitijoj, zaista letimičnoj napomeni, ipak možemo reći da je u mozaiku svega izgovorenog na kongresu vrlo impozantno govorio njemački kardinal Herman Volk, biskup Mainza.

U svom predavanju »Teologija Svetog Srca« izložio je bogati raspon svih respektabilnih elemenata, od medicinske antropologije pa do trinitarne teologije, koji tumače smisao tog kristološkog pojma — Srca Isusova — u kojem se na osobit način sabiru u jedno svi vidovi Kristove ljudskosti, njegove ljudske naravi.

Zadovoljit ćemo se ovdje još i samo redosljednim navodom održanih predavanja te imenima predavača:

— *Nilhil volitum quin praecognitum* (Veze intelekta i ljubavi u odnosu prema Bogu), predavač kard. Eugenio de Araujo Sales, nadbiskup Rio de Janeiro

— *Teologija Svetog Srca*, predavač kard. Herman Volk, biskup Mainza

— *Cor ad Cor* (U tajni Trojstva ima jedno ljudsko srce, Srce Krista Uskrsnulog), predavač dr. Frank Sheed

— *Božanska ljubav, motiv evangelizacije*, predavač mons. Lourdasamy, tajnik S. K. »Propaganda Fide«

— *Sveto Srce — simbol našeg bratstva. Jedno srce* (veze među narodima), predavač kard. Emile Biayenda, nadbiskup Brazzavilla

— *Sveto Srce — vrelo preobrazbe*, predavač kard. Paulo Evaristo Arns, nadbiskup Sao Paola

— *Štovanje Presvetog Srca i obiteljski život*, predavač kard. Wiliam Conway, nadbiskup Armagha

— *Sveto Srce i Sveta Godina — pax et reconciliatio nostra*, predavač kard. Marcelo Gonzales, nadbiskup Toleda

— *Isusovo Srce i čisto Srce Marijino*, predavač kard. Ursi, nadbiskup Napulja

— *Sveto Srce vrelo života i svetosti* (kršćanska formacija i zrelost), predavač kard. Thomas B. Cooray, nadbiskup Kolomba

Presveto Srce, motiv nade u mir Crkve i svijeta, predavač mons. Wiliam Baum, nadbiskup Wasinghtona

— *Izlaganje temeljnih načela za edifikaciju svećeničkog života i prema pastoralnim potrebama našega vremena po primjeru Božanskoga Srca*, predavač kard. Jean Joseph Wright.

Za potpunu informaciju o kongresnim materijalima valja ovdje također spomenuti da je unutar navedenih tematskih predavanja izrečeno i nekoliko intervenata.

Posebnu pažnju zaslužuju prigodne homilije održane za koncelebracijske liturgije u Paray-le-Monialu, kao i završna u pariškoj bazilici Srca Isusova na Montmartru, koju je održao pariški kardinal Francois Marty pod naslovom: *U središtu sveg crkvenog pastoralala ima jedno Srce.*

Donosimo prerađena skraćenja triju homilija koje uz informacijski moment mogu biti inspirativno pobudne osobito za propovjednički aspekt pastoralala na kristološke teme. To su homilije dvojice biskupa — mons. A. Angionija, biskupa Pavije, i mons. Hengsbacha, biskupa Essena, te homiliju kardinala Wrighta.

Srce Isusovo: uvjerljiv znak za naše vrijeme
(Kard. J. J. Wright)

Razmatranje polazi od činjenice simbolâ kojima se ljudi uvelike služe, a odnose se na bitne sadržaje života. Ljudi »žive od kruha i rada, ali također i od svega čemu je kruh postao simbolom«.

Sama se ljudska narav, osobito ljubav, popračuje raznovrsnim znacima — prstenjem, križićima i drugim, kojima, makar i neadekvatno, čovjek izražava unutrašnje vrijednosti svoje ljubavi.

No iznad svega, besmrtno ljudsko biće živi i od svake riječi iz Božjih usta, koja objavljuje njegov smisao u Bogu. Otuda neutaživa težnja za spoznanjem Božjeg bivstva te traganje za simbolima koji bi ga donekle izrazili. Toj ljudskoj čežnji Bog je izišao ususret, učinio se prepoznatljivim po utjelovljenju Sina. »Tako po utjelovljenju Vječne Riječi Bog je za nas postao vidljiv i postao Simbol svoje milostive i milosrdne naravi.«

Nakon otkupiteljskog djela ljubavi, po smrti, uskrsnuću i uzašašću, Spasitelj nije više fizički među ljudima. Prisutan je ipak u Crkvi i »po simbolima osobite učinkovitosti«, što na konstantan način govore o našem Bogu i o našem odnosu prema Kristu. To su *Euharistija* (Emanuel, Bog u Kristu i Krist stvarno među nama) i *Sveto Srce*, simbol sve ljubavi i, u Kristu, efikasan simbol jedne ljudske naravi.

Ovdje prefekt Kongregacije za kler apostrofira također papinske stavove prema toj osjetljivoj doktrini o žarišnim simbolima čitave kršćanske simbologije. »Naš sveti Otac papa Pavao VI. označio je mjesto tih dvaju simbola, *Euharistije*, s Isusovom stvarnom prisutnošću među nama (Gesù Sacramentato), i *Sveto Srce* Isusovo, znak i simbol milosrdne ljubavi Božje, u svome pismu kardinalu Baggiju prilikom Euharijskog kongresa u Boliviji. U tom pismu, izravnim upućivanjem na tradiciju enciklike *Haurietis aquas* Pija XII., Sveti Otac je povezao štovanje Svetog Sakramenta sa štovanjem Svetog Srca, što opisuje kao 'živi dokaz i simbol' ljubavi kojom nas prati Božanski Otkupitelj, slično čak onom 'nebeskom lovnom psu', o kojem nam engleski pjesnik govori s mnogo poezije.

Na isti način Pastoralni direktorij Kongregacije biskupa, objavljen ove godine, ujedinjuje te dvije velike pobožnosti koje smatra središnjima za vjeru i za katoličku zajednicu, pobožnost Isusu u sakramentu Tabernakula i pobožnost Svetom Srcu koje sadržava jasan simbol Božje ljubavi, prisutan u Kristu, za sve ljude, ljubavi koja se izražava na veoma brojne i raznolike načine, ali koja u Svetom Srcu ima trajan i uvjerljiv simbol.«

Svećeničko srce, po izlaganju kardinala Wrighta, trebalo bi da bude stvaran Kristov simbol, u smislu kako jedan od otaca Crkve reče za apostola Pavla: »Pavlovo je srce — srce Isusovo.«

Ideal takve duhovnosti, dakle, Crkva baštini odavna, a ukazanjima, veli kardinal, u Paray-le-Monialu, taj se ideal pomladio.

»Njegova Svetost nije mogla učiniti izbor koji bi bolje odgovarao nemirima i duhovnoj mučnini našeg vremena, niti bi simboli koje je mogla izabrati mogli biti više uvjerljivi.«

Kardinalska homilija kaže, nadalje, da bismo u vremenu kad su sve ljubavi kapriciozne i srca razdijeljena i kad mržnje uzrokuju društvenu centrifugalnost, svoju molitvu mogli izraziti i u ovom obliku: »Srce Isusovo, Kralju i Središte srdaca, smiluj nam se, jer Njegovo je Srce simbol centripetalnih snaga prirode i milosti, izvor sućuti koju mi moramo u sebi razvijati i, na jedan ili drugi način, izazivati je u drugome.«

Američki kardinal napose upozorava i na osobitu oporbu protiv obnove kulta Srca Isusova, koji kult je također u vezi s pozivom na »koncept srca u velikim humanitarnim aspiracijama naše epohe«. Spominje se primjerice Papin program *Cor unum — Jedno Srce*, koji se odnosi na pomaganje i razvitak.

Izlaganje kardinala Wrighta navodi na jasan zaključak: Kristovo je Srce božanski izvor najplemenitijih ljudskih nadahnuća.

Zadovoljština u doktrini o Svetom Srcu (Mons. Antonio Angioni)

Izlaganje mons. Angionija prelazi redovite okvire homilije i opsegom i metodom teologijskog izraza. Biskup Pavije ispituje prisutnost i značenje pojma zadovoljštine unutar kršćanskog nauka o Srcu Isusovu.

Ishodište mu je prije svega Evanđelje, koje zorno pokazuje Kristovu božansku čovječnost te nepatvorenim vokabularom ljudske naravi ocrta njegov odnos prema Ocu i prema ljudima. »Ostanite u mojoj ljubavi...« (Iv 15,19), i u Getsemanskom vrtu: »Duša mi je na smrt tužna, ostanite ovdje i bdijte sa mnom« (Mt 26, 36; Mk 14, 30).

Kristovo Srce, probodeno na Golgoti, postaje temom štovanja, o kojem govori i učiteljstvo Crkve (Leon XIII., enc. »*Anum Sacrum*«, 25. V. 1899.). Na spasiteljski zov ljubavi valja odgovoriti vlastitim posvećenjem i predanošću svega sebe Isusu — kao divnom prijatelju, kao što se on predaje Ocu.

Pio XI. (enc. »*Miserentissimus Redemptor*«, 8. V. 1928.) uči da na Spasiteljev zov iz Getsemanija valja odgovoriti zadovoljštinom, tj. »stanjem duše koje nas združuje s Kristom, jedinim Pomiriteljem, i vodi nas prema životu svetosti i pravednosti, nadahnjujući nas Raspetim da bismo dali naknadu za svoje grijehe i za grijehe drugih.«

Zadovoljština bitno ovisi o afektivnom poimanju i dosegu Krista Spasitelja, jer je to recipročan čovjekov odnos prema Bogu. U okviru doktrine o Srcu Isusovu taj pojam predstavlja zahvalbeni odnos prema Kristu pod vidom njegova osjećajnog i moralnog života, »snaga« je i »granica« njegove ljudske naravi, život njegove nutrine.

Evanđelje obiluje svjedočanstvom tih vidova Kristove osobnosti u njegovoj odanosti prema Vječnome Ocu (s kojim on vodi stalan dijalog od Utjelovljenja (Heb 10, 5) do zadnjeg daha na Križu), o njegovoj osjetljivoj pažnji prema

ljudima, siromasima, djeci, bolesnicima, grešnicima, čistoj mladeži, apostolima — uzevši tu i Judu — prijateljima i domovini, o čemu on daje čak svjedočanstvo suza.

Evangelje predstavlja jednako bogatstvo njegovih životnih »snaga« i »granica« njegove ljudske naravi: on želi evangelizirati sve ljude, svu zemlju obujmiti ognjem svoje ljubavi, podržati svim žarom svetost Hrama, požuriti svoje krštenje u krvi, svoju Muku.

Prema tom bogatstvu duše i srca, evo granica njegove ljudske naravi: on spava, gladan je, žedan, osjeća nevolju i moli se mukom, ali moli; strahuje, ustežući se, naravno, pred mučenjem koje ga čeka; moli, ako je moguće, da bi ga mimošao kalež — predstavlja se Ocu kao 'odustali', no uvijek u punoj spremnosti: »Oče, neka ne bude po mojoj volji, nego neka se vrši Tvoja.«

Napokon, njegov unutrašnji život: njegova šutnja, molitva, skromnost, poslušnost, siromaština, njegov junački duh žrtve, njegova neiskaziva ljubav, trajna odanost Ocu i ljudima, da bi nestao 'kao zrno žita koje pada u zemlju i umire', da bi se rodio novi klas i da se upotpuni otkupljenje.

Gledati Isusa pod tim vidom znači promatrati ga kao Sveto Srce.

Tako Krist, prelazeći u kompletno ljudsko iskustvo, postaje blizak svakome od ljudi — u svakom momentu stvarnoga života.

Napose u teološkom aspektu Srca Isus se predstavlja kao savršeni Očev »vjernik«, koji se potpuno podvrgava Očevoj volji, na spasenje svijeta.

Tajnovitu činjenicu »istočnog grijeha« pere krv Pomiritelja u činu vrhunske ljubavi prema čovjeku. Krvava ljubav, koja u bolnom spašavanju svijeta proslavljuje Oca, u temelju je doktrine o Svetom Srcu. O njoj govore Biblija i povijest, a teološko spekuliranje ovdje staje, podrhtavajući i otvarajući prostrane horizonte asketskom životu i najistinskijoj kršćanskoj pobožnosti.

Koncili Crkve izričito kažu da se trajna aktualnost Kristova otkupiteljstva čuva u žrtvi Euharistije. Tako i najsvježiji Vatikanski II. (SC 47).

Unutar svih tih datosti naše vjere mjesto je i našoj osobnoj zadovoljštini, makar Bog, u filozofijskom smislu, od nje ništa nema, niti može imati. On nas ipak poziva na nju te pozivajući tako uzdiže nas u ljudskom dostojanstvu.

Naglašujući posebno nužnost svećeničke reparacije, mons. Angioni kaže: »Biti svjestan dužnosti i nužnosti naše zadovoljštine znači utisnuti u savjest nas svećenika i našim posredovanjem u savjesti vjernika (što proizlazi iz naše ucijepljenosti u Krista) zahtjev surađivanja na spasu ljudi.«

Teološki motivi koji se navode za tu reparaciju jesu u našoj participaciji u »ministerijalnom svećeništvu«, kao i u »sveopćem svećeništvu« svih vjernika, te pripadanje Kristovu Mističnome Tijelu, Crkvi. Ta nas pripadnost Mističnome Tijelu, osobito po Euharistiji, anticipativno čini Kristovim »suvremenicama«, a Krista postparticipativno našim »suvremenikom«.

Kao treći motiv koji navodi na reparativni vjerski život uzima se tekst iz Pavlove poslanice Filipljanima — imati u sebi iste osjećaje kao Krist, što u konačnici znači biti otvoreno zauzet s Kristom u spasavanju svijeta.

Postavlja se ipak pitanje: kako proslavljeni Krist može s naše strane biti emotivno taknut, žalostan ili radostan? Odgovor se daje pomoću psihologijskih činioaca, kao, na primjer: za ljubav ne postoji ni vrijeme ni prostor, pogotovo za Božju ljubav. Lik, naime, voljenoga bića moguće je oživjeti u svijesti u svako doba i u svim stadijima i momentima koji su nas emotivno vezali.

Odanost pak Kristu ne veže nas samo uz historijskog Krista, nego i uz vječno živoga i trpnjom prisutnog u ljudskom životu, u kojem životu je prisutan

i grijeh. Svaki grijeh, uzet kao uzrok ili prilika Kristove muke, uvijek čini aktualnom otkupiteljsku patnju.

A Kristu kao Bogu, koji je izvan vremena i prostora, grijeh je čovječanstva pred njim prisutan u Žrtvi Kalvarije. Kao čovjek, ljudski svjesno, trajno ostaje osjetljiv na sudbinu ljudi.

Na osnovi svega toga daje se zaključiti da se u pogledu Bogočovjeka — Isusa Krista živo odražava i žalost i sva radost Crkve, kojoj je on Glava.

Sveto Srce Isusovo i svećenik — Božji čovjek
(Mons. Franz Hengsbach)

Prije svega mons. Hengsbach ističe da se ciljevi Svete godine i pobožnosti Svetom Srcu svode na jedno, tj. da Sveta godina vodi k pomirenju s Bogom, što je moguće zahvaljujući Božanskom Srcu. Riječi Pija XII. iz enciklike *Haurietis aquas* o Srcu Isusovu, koje je »znak i zalag milosrđa i milosti za olakšanje aktualnih potreba Crkve« — essenski biskup smatra primjenljivima i na Svetu godinu. Jednako tako i riječi enciklike Pija XI. *Miserentissimus Redemptor*: »Nije li u toj pobožnosti sadržana sva kvintesencija religije i put savršenstva? Ona vodi našu inteligenciju dubljoj spoznaji Krista i bodri srca da unapredak slijede Spasitelja na sve odlučniji način.«

Na početku svog izlaganja biskup upozorava i na »predrasude i omalovažavanja u vezi sa Svetom godinom i pobožnošću prema Srcu Isusovu. Ovaj bi se kongres mogao to više pokazati kao prilika za razbijanje stanovitih sumnji i mogao bi nadahnuti nove efikasne impulse u tom pogledu.«

Dalje kaže biskup da je obnova Crkve izravno ovisna o svećeničkoj obnovi, jer da krize vjere i života u neke sredine današnje Crkve u znatnoj mjeri ulijevaju svećenici.

U vezi s mišljenjem da je pobožnost prema Svetom Srcu u bespomoćnoj krizi biskup odgovara ovako: »Kao što je pokazala povijest štovanja Svetog Srca u toku zadnjih 300 godina, nema sumnje da neki oblici te pobožnosti i predstavljanja Svetog Srca nisu savršeni i da pripadaju samo u stanovita razdoblja povijesti. Bilo je u prošlosti praznog sentimentalizma, jednako u molitvi, kao i u umjetnosti. Protivim se, međutim, ideji da bi ovdje moglo biti krize pobožnosti Svetog Srca kao takve, što bi značilo da je ta pobožnost teološki, liturgijski i pastoralno neutemeljena ili nesigurna. To je nevjerojatno.«

Stvarna je samo kriza vjere, pouzdanja i ljubavi u ljudskim srcima.

Što ova pobožnost pruža svećeniku i što od njega traži — pitanje je na koje essenski biskup odgovara u prvom dijelu svog razmatranja:

I. Sveto Srce i svećenička služba,
posebno služba propovijedanja

Unatoč nekim poteškoćama postoje i znakovi novog zanimanja za pobožnost prema Svetom Srcu.

Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* dala je i teološko-pastoralnu orijentaciju, koja se u prvom redu bavi ljudskim društvom, iz čega je rođena i stanovita horizontalna pobožnost. To potvrđuju poneki zazivi vjerničke molitve u misnoj službi. Ima, međutim, dovoljno smjernica i za meditaciju i za transcendentni život.

Postoje poteškoće obnove sa starim, makar časnim formama i govorom, već poradi danas česte averzije prema svakoj tradiciji. Ali, »treba odbaciti misao da svijet ideja, govora i slika za koje je vezan kult Svetoga Srca ne odgovara današnjem čovjeku«.

Srce, naime, čovjekovo spada među prvotne koncepte i glavne slike ljudske egzistencije, pogotovo u odnosu prema Kristu, čije ljudsko srce znači puninu otkupiteljskog misterija. Treba postupnim putem meditacije dosegnuti spoznaju da je Srce Isusovo zaista sinteza kršćanske vjere, i propovijedanja, i svećeničkog života. Bez takve meditacije, ako bi se svećenik posve dao modelirati i manipulirati sredstvima modernog potrošačkog društva, našao bi se pred lažnom alternativom — između pastora i duhovnosti.

Da bi se bolje shvatila svećenička služba u odnosu prema pobožnosti Svetom Srcu, valja imati na umu i to da »u Kristu ima jedno srce za čovjeka i u istom Kristu čovječanstvo ima jedno srce za Boga«.

Božja ljubav nije ostala na razini teorijskih domišljaja, nego se, ovisna o zakonu inkarnacije, daje potpuno, obgrljujući tako ljudsku zbilju svojom nutrinom. Krist, poslan od Oca, stajući pred Ocem na naše grešničko mjesto, čini svoje Srce najsvetijim znakom duhovne »vertikale« — ljudskog odnosa prema Bogu.

U horizontalnom smislu — u Kristu se stječe i tumači čovječanstvo s cjelokupnom svojom historijom, te je stoga moguće reći da je Srce Isusovo — srce čovječanstva. Po njemu se očituje »posvemašnja participacija Sina Božjega ne samo u grijesima i patnji svijeta, nego u svem što je ljudsko. Isusovo srce tvori tako jednu bitnost, jedno stvarno jedinstvo, nepromjenljivu solidarnost među svim ljudima i svime što je čovjek«. Po sjedinjenju s njime njegovo bogatstvo postaje i naše.

Za svećenika su sve te činjenice i dar i obveza: biti slika Božje ljubavi i njezin izručilac svijetu. A također je na svećeniku dužnost da bude nepatvoren primjer žive ljubavi kojom svijet uzvraća ljubav Otkupitelju, Isusu, koji se trajno predaje Ocu. Unutar tih dviju odrednica otvara se širok i bogat prostor za svećeničku duhovnost i pastoral.

Svoj život i pastoralni rad, i posebno službu propovijedanja, svećenik bi morao nasloniti na Sveto Srce. Koliko je to važno, vidi se iz Evanđelja. Prije negoli će Petra uputiti na velike stvari, Isus pita: »Ljubiš li me? . . . Pa si jaganjce moje . . .«

U tom smislu zaključuje mons. Hensbach: »Tko ljubi Isusa, raspetog na križu, ne može ušutkati srce. Učinit će ga objektom svoga propovijedanja.«

II. Isusovo Srce i svećenička služba Euharistije

U drugom dijelu razmatranja essenski biskup govori o izravnoj vezi između božanskoga Srca Isusova i Euharistije.

U današnjim teološkim i pastoralnim krizama obnova u Srcu Isusovu od bitne je važnosti, ponajprije za svećenike.

»Pobožnost Svetom Srcu nije drugo doli pobožnost Euharistije. Ako valja reći da svećenički život i djelovanje nadahnjuje žrtva križa, isto valja reći i za kult Srca Isusova. Svećenik takva stila i života jednakim će duhom usmjerivati i život vjernika. Da je Euharistija najveći dar ljubavi Kristova Srca, jasno je iz Gospodnjih riječi nakon Zadnje Večere: »Žarko sam želio blagovati s vama ovu Pashu prije svoje muke.«

U homiliji se, dalje, kaže da se od Pija X. teološki i pastoralno naglašava konvivijalni karakter Mise, dok danas ima sklonosti prikazivanja euharistijske gozbe samo u njezinoj horizontalnoj dimenziji. No potpunijem euharistijskom životu može pomoći pobožnost Srcu Isusovu.

Za svećenika, u tom smislu, misli biskup, npr. Prvi petak može biti važna točka euharistijskog pastorala.

Pozivajući se još jednom na Pija XII., na encikliku *Haurietis aquas*, gdje se govori o pobožnosti Srcu Isusovu kao o vrlo efikasnoj obiteljskoj školi ljubavi, essenski biskup ističe veliko značenje te misli za naše vrijeme uopće, a posebno za Njemačku, gdje se »opaža manjak te popularne pobožnosti«. On također kaže kako su »današnji kršćani ponovo osjetljivi na velike ideje povezivanja u adoraciji i pobožnosti«, čemu je vrlo potrebna svećenička potpora.

Promicanje pobožnosti Srcu Isusovu, smatra biskup; velika je potreba našega vremena danas, kad se, primjerice u Njemačkoj, osjeća jedna vrsta atrofije u molitvi, osobnoj, a posebno u obiteljskoj. Ova pobožnost mogla bi učiniti da se u kršćanskom životu nadiđe formalizam te da se unesu »dimenzije drukčije od onih sasma horizontalnih i poganskih«.

U krizama suvremenosti potrebna je univerzalna nada. — »Samo misterij Srca Isusova spašava svijet.«

Zaključak

Za zaključnicu kongresa, što je i razumljivo, od znatne su važnosti bili i rezultati radnih grupa, izraženi u obliku referata.

Pitanja o kojima se raspravljalo po grupama bitno su se usredotočila na jedno: *kako u pastoralnoj svakidašnjoj praksi primijeniti ideje odrednice za obnovu i porast štovanja Srca Isusova?*

Odgovor se, što je i naravno, sastojao uglavnom u zdušnoj podršci velikoj ideji o kristifikaciji pojedinog čovjeka i čitavog svijeta, i to sredstvima doličnim ozbiljnoj tradiciji i novim sredstvima, ali razborito primjerenim novim vremenima.

Odlučeno je također da se tiskaju svi materijali kongresa, uz konzultiranje nekih uglednijih teologa, te da se slični kongresi održavaju svake treće godine.

P. S.

Preko svojih delegacija na kongresu su bile zastupane slijedeće države (njih 41):

Australija, Austrija, Belgija, Brazil, Burundi, Kanada, Kolumbija, Kongo, Kostarika, Dahomey, Ekvador, Francuska, Njemačka, Gana, Haiti, Hong-Kong, Kenija, Indija, Indonezija, Irska, Italija, Jugoslavija (splitsko-makarska nadbiskupija i mariborska biskupija bile su zastupane po biskupskom delegatu, a pored ovih bio je prisutan predstavnik Pazina i trojica isusovaca iz Zagreba), Libanon, Malta, Nigerija, Holandija, Pakistan, Paragvaj, Peru, Poljska, Dominikanska Republika, Ruanda, Španjolska, Sri Lanka, Južni Vijetnam, Tajland, Sjedinjene Države Amerike, Venezuela, Madagaskar, Meksiko i Tunis.